

VEGYESEK.

A magyar ércpénz kivitelének tilalma 1543-ban. I. Ferdinand király a kereskedők és a harminczadosok részéről felmerült tömérdek panaszra 1543. június 15-én Prágából rendeletet (General) bocsátott ki, melyben a magyar ércpénz kivitelét megtiltotta. Megértettük, — írja a király, — hogy igen sokan nyereség vágyból a mi és a régi magyar királyok jó ezüst pénzét, más hitvány, külföldi pénzen összevásárolják, s tömegesen külföldre viszik, ahol beolvastás czéljából eladják. Alattvalóinknak az ilyen pénzkereskedés tömérdek kárt okoz, s az ország már is el van árasztva hitvány és értéktelen pénzzel. Ezért a lehető legszigorúbban megtiltjuk a jó magyar pénzek összevásárlását vagy beváltását. A harminczadosok s a hivatalos személyek pedig örködjenek, nehogy ezentúl ilyesmi történjék. Akit rajta csípnek, hogy ilven rossz pénzzel fizet, vagy a jó magyar pénzt összeszedi, annak nemcsak készpénzét, de összes árúját is le kell foglalniok. A vármegyék és a katonai parancsnokok minden kitelhető eszközzel támogassák a harminczadosokat a pénzkúfárok elfogásában és megbüntetésében. (Ungr. Gedenkbuch 384. köt. 121. lap.)

Dr. T. S.

Magyarország borkivitele Sziléziába 1735-től 1755-ig. Ismeretes dolog, hogy a magyar borok bevitelét Ausztriába vagy teljesen eltiltották, vagy mint Mária Terézia uralkodása alatt, olyan nagy vámokkal sújtották, hogy a bevitel lehetetlenné vált. Az osztrák borok meg a harminczad megfizetése mellett akadálytalanul özönlöttek Magyarországba. A nagy királynő uralkodása alatt évenként rendszeren kétszer-háromszor annyi osztrák bor jött Magyarországba, mint amennyi magyar bor Ausztriába. S bár Magyarországra nézve már ez az állapot is tűrhetlenné vált, 1754. okt. 1-én a kegyes királyné jóváhagyásával Ausztriában újabb egy forintnyi beviteli vámot vetettek a magyar bor minden csübrére!

Nyugat-Magyarország bortermelése elől Ausztria felé tehát teljesen elzárták az utakat. Soprony és Pozsony gazdag bortermő vidéke így egyedül Sziléziában számíthatott vevőkre. A sziléziaiak ugyanis ösödök óta jobbára sopronvidéki borokat vásároltak. Sopron; sőt részben Pozsony vidékére nézve is az ő fogyasztásuk valóságos életkérdés volt s ha a sziléziaiak valami ok miatt nem vásárolhattak, Sopron vidékén a lakosságot nyomor fenyegette. Mária Terézia porosz háborúi épp ez ok miatt Sopron vidékét sújtották a legjobban; mert a borkereskedést, ha nem is

teljesen, de jórészt mégis megakadályozták. Még a háborúknál is nagyobb veszedelmet hozott Sopron bortermő vidékeire Mária Terézia vámrendszere. A nagy királyné ugyanis az osztrákok érdekében súlyos behozatali vámot vetett a sziléziai ipartermékekre. A porosz király ezen intézkedést azzal viszonzta, hogy 1754-ben a magyar borokra még nagyobb behozatali vámot vetett. Halálos csapás volt ez Sopronmegye szőlőtermelő népére. Maga a magyar kamara írja a királynénak, hogy ha nem segítenek valahogy a bajon, Sopron bortermő vidékeit véгроmlás fenyegeti.

A háborús idők, de meg az 1754-i vámemelés nyomait világosan láthatjuk ama táblázaton, mit a magyar kamara számvevőszéke készített a Sziléziába kivitt magyar borokról.¹ E kimutatás szerint a kivitel így váltakozott:

1735-ben	16.990 ¹ / ₄ akó	
1736 „	19.033 ³ / ₄ „	
1737 „	12.325 „	
1738 „	18.722 ¹ / ₂ „	
1739 „	10.986 „	
1740 „	10.364 „	
1741 „	4.132 „	
1742 „	12.583 ¹ / ₄ „	} háborús idők
1743 „	11.375 „	
1744 „	8.606 ³ / ₄ „	
1745 „	7.396 ¹ / ₄ „	
1746 „	24.243 ³ / ₄ „	
1747 „	16.040 ³ / ₄ „	} békeség megkötése után
1748 „	14.355 ³ / ₄ „	
1749 „	15.715 ¹ / ₂ „	
1750 „	16.702 ¹ / ₂ „	
1751 „	24.612 „	
1752 „	14.200 ¹ / ₂ „	
1753 „	16.158 ¹ / ₂ „	
1754. év első fele	10.526 ¹ / ₂ „	a porosz vám miatt a másik félévben majdnem teljesen szünetelt a kivitel.
1755. első félév	2.770 ¹ / ₄ akó,	
1755. 3-ik negyedév	1.300 ³ / ₄ „	

A húsz év alatt tehát az összes kivitel 292.491 akóra rúgott.

Dr. Takáts Sándor.

A pozsonyi hajósok vállalatai 1806-ban. A francia forradalmat követő háborúk anyagi romlást hoztak ugyan az országra, de mégis igen sokan éppen e háborúk idején jelentékeny vagyont szereztek. A hadak élelmezésére Magyarországból rengeteg gabnaneműt szállítottak külföldre, s mivel a szállítás kizárólag a Dunán történt, dunaparti városaink gabnakereskedése és hajózási vállalatai rendkívül felvirágoztak. A magyar

¹ Köz pénz. levélt. Hung. 15189. facs. Extractus Summorius etc.